

PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO PRAKTINIAI ASPEKTAI

**Generalinės prokuratūros Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuroro padėjėja
Gintarė Bliujienė**

KODĖL SVARBI PRANEŠĖJŲ APSAUGA?

Viešajai ar privačiajai organizacijai dirbantys asmenys arba asmenys, kurie su tokia organizacija turi ryšių vykdydami su savo darbu susijusią veiklą, dažnai pirmieji sužino apie tomis aplinkybėmis viešajam interesui kylančias grėsmes ar daromą žalą

2017 m. Komisijos užsakymu atliktame tyrime apskaičiuota, kad kasmet visoje ES dėl netinkamos pranešėjų apsaugos prarandama potenciali 5,8–9,6 mlrd. EUR nauda

Pranešėjų teikiami pranešimai yra ypač svarbūs įmonėms, kadangi nesugebėjus laiku indentifikuoti pažeidimų įmonėje gali grėsti baudos, ilgi teisminiai procesai bei atsirati nepataisoma žala įmonės reputacijai

2019 METŲ POKYČIAI

Nacionalinis reglamentavimas

Vienose Europos valstybėse priimti nauji teisės aktai, kai kuriuo padaryti pakeitimai, gerinantys pranešėjų apsaugą

Reglamentavimas
Europos
Sąjungos
lygmenyje

2019 m. spalio 23 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (EU) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos, numatanti minimalius pranešėjų apsaugos standartus ES

2020- 2023 METŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ STATISTIKA

PAGAL PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮSTATYMĄ PATEIKTUS PRANEŠIMUS PRADĖTI **43** IKITEISMINIAI TYRIMAI:

- Nutraukta **21**
- Atliekama **11**
- Sustabdyta **2**
- Perduota teismui surašius kaltinamąjį aktą **3**
- Perduota teismui surašius kaltinamąjį aktą ir bylose jau priimti teismų sprendimai -**6**

BAIGTUOSE IKITEISMINIUOSE TYRIMUOSE NUSTATYTA ŽALA

NESUMOKĖTA MOKESČIŲ VALSTYBEI

37 957 651 EUR

KITOKIO POBŪDŽIO ŽALA (APLINKA, VISUOMENĖS SVEIKATA)

48 257 676 EUR

PAREIKŠTA CIVILINIŲ IEŠKINIŲ

2 447 146 EUR

PRANEŠĖJŲ APSAUGOS INSTITUTO NAUDA

PRANEŠĖJO SAMPRATA

PRANEŠĖJAS

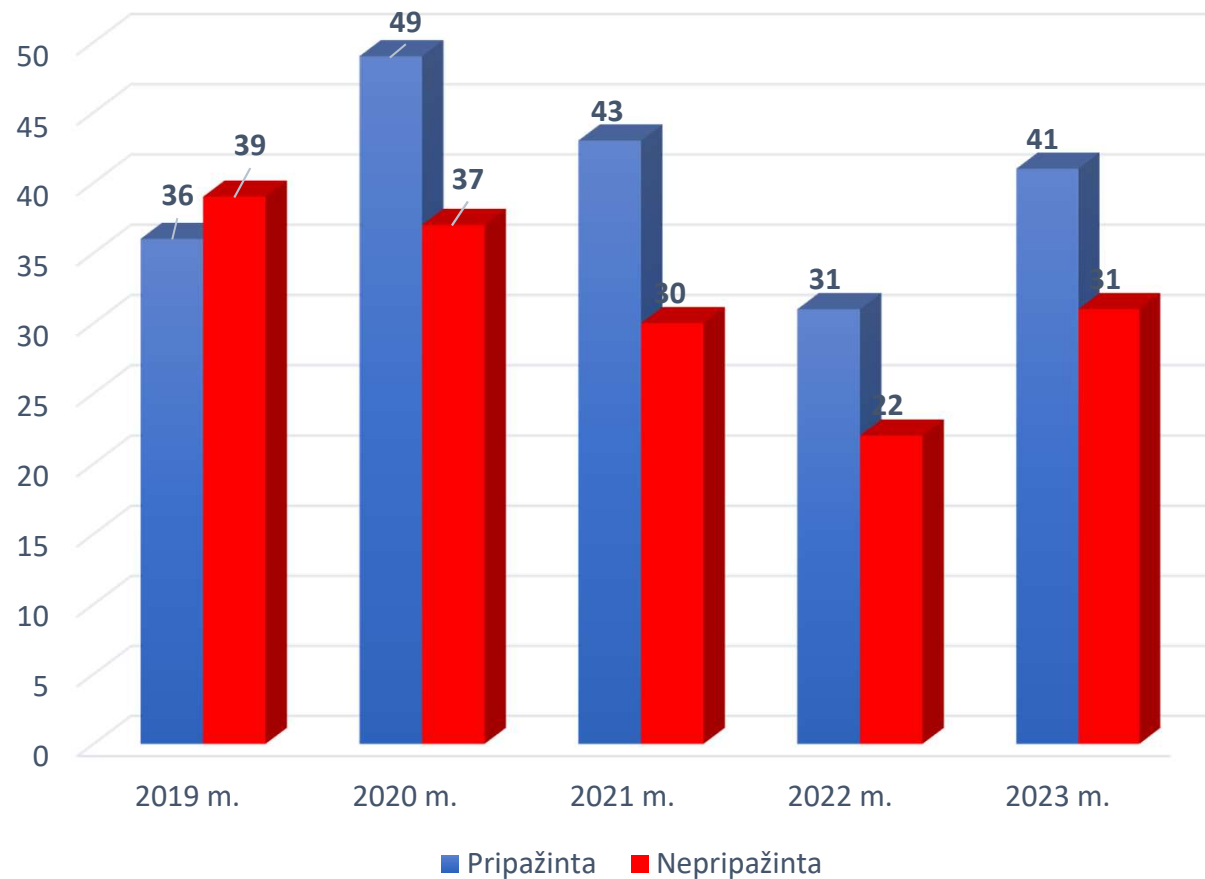
FIZINIS ASMUO TEIKIANTIS
INFORMACIJĄ APIE
PAŽEIDIMĄ ĮSTAIGOJE, SU
KURIA JŲ SIEJA (-O) DARBO
AR KITI SANTYKIAI
NURODYTI ĮSTATYME

KOMPETENTINGOS
INSTITUCIJOS PRIPAŽINTAS
PRANEŠĖJU

INFORMACIJA TEIKIAMA
SIEKiant APGINTI VIEŠĄJĮ
INTERESĄ

SPRENDIMAI DĖL PRANEŠĖJO STATUSO

APIE KĄ GALIMA PRANEŠTI?

- 1) pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
- 2) neteisėtos veiklos finansavimo;
- 3) neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;
- 4) neteisėtu būdu įgyto turto;
- 5) kliudymo arba neteisėto poveikio teisėsaugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdamam teisingumą;
- 6) padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, trukdymo nustatyti padarinių mastą;
- 7) pavojaus aplinkai;
- 8) kitų pažeidimų.

2023 m. pranešėjais pripažinti asmenys, pranešę apie šias veikas:

- 1) pažeidimai finansų sektoriuje (apgaulingas buhalterinės apskaitos tvarkymas, nusikalstamu būdu įgyto turto legalizavimas, mokesčių vengimas, PVM sukčiavimas ir kt.);
- 2) netinkamas viešųjų lėšų panaudojimas;
- 3) piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi;
- 4) dokumentų klastojimas;
- 5) teisėto disponavimo narkotinėmis medžiagomis taisyklių pažeidimas;
- 6) Žmogaus audinių, ląstelių, organų donorystės ir transplantacijos įstatymo pažeidimai;
- 7) Lygių galimybių įstatymo pažeidimai;
- 8) Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai;
- 9) nepagrįstas reikalavimas sumokėti už priemones, kurios yra kompensuojamos įstatymo nustatyta tvarka;
- 10) neteisėtas draudimas atsiskaityti grynaisiais pinigais;
- 11) svetimo turto pasisavinimas;
- 12) licencijavimo tvarkos pažeidimai;
- 13) aplinkosaugos pažeidimai;
- 14) neefektyvus viešųjų išteklių naudojimas;
- 15) priešgaisrinės saugos pažeidimai;
- 16) darbo saugos ir sveikatos pažeidimai;
- 17) fiktyvus įdarbinimas;
- 18) laikino gyvenimo Lietuvoje sąlygų pažeidimai;
- 19) nelegali prekyba;
- 20) neteisėtas bepiločio orlaivio skrydis virš karinės teritorijos;
- 21) viešųjų ir privačių interesų derinimo taisyklių pažeidimai.

INFORMACIJOS APIE PAŽEIDIMUS PATEIKIMO BŪDAI

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti:

Kompetentingai institucijai (LR prokuratūrai) tiesiogiai;

Įstaigoje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą;

Viešai

PRANEŠIMŲ NAGRINĖJIMAS PROKURATŪROJE

PRANEŠIMAI PATEIKIAMI VIDAUS TYRIMŲ
SKYRIAUS VYRIAUSIAJAM PROKURORUI

PERDUODAMA VERTINTI SKYRIAUS PROKURORUI,
KURIS PER 10 D.D PRIIMA SPRENDIMĄ

PRIPAŽINTI ASMENĮ
PRANEŠĖJU

NENAGRINĖTI

NEPRIPAŽINTI ASMENS
PRANEŠĖJU

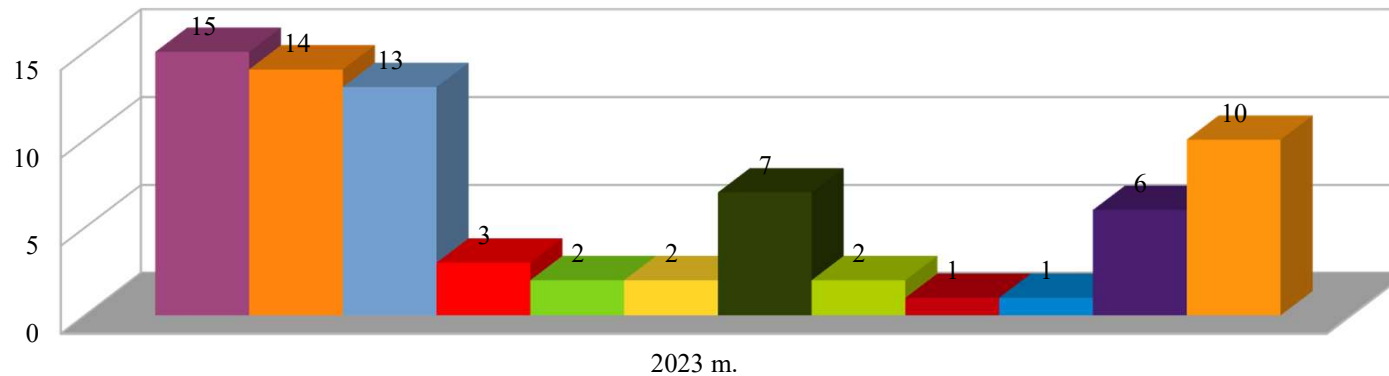
PERSIUNČIAMA KITOMS
INSTITUCIJOMS
NEGRINĖJIMUI PAGAL
KOMPETENCIJĄ

PERSIUNČIAMA
PROKURATŪROS
PADALINIUI NAGRINĖJIMUI
PAGAL KOMPETENCIJĄ

PERSIUNČIAMA KITOMS
INSTITUCIJOMS NAGRINĖJIMUI
PAGAL KOMPETENCIJĄ AR
PERDUODAMA TIRTI
PROKURATŪROS PADALINIUI

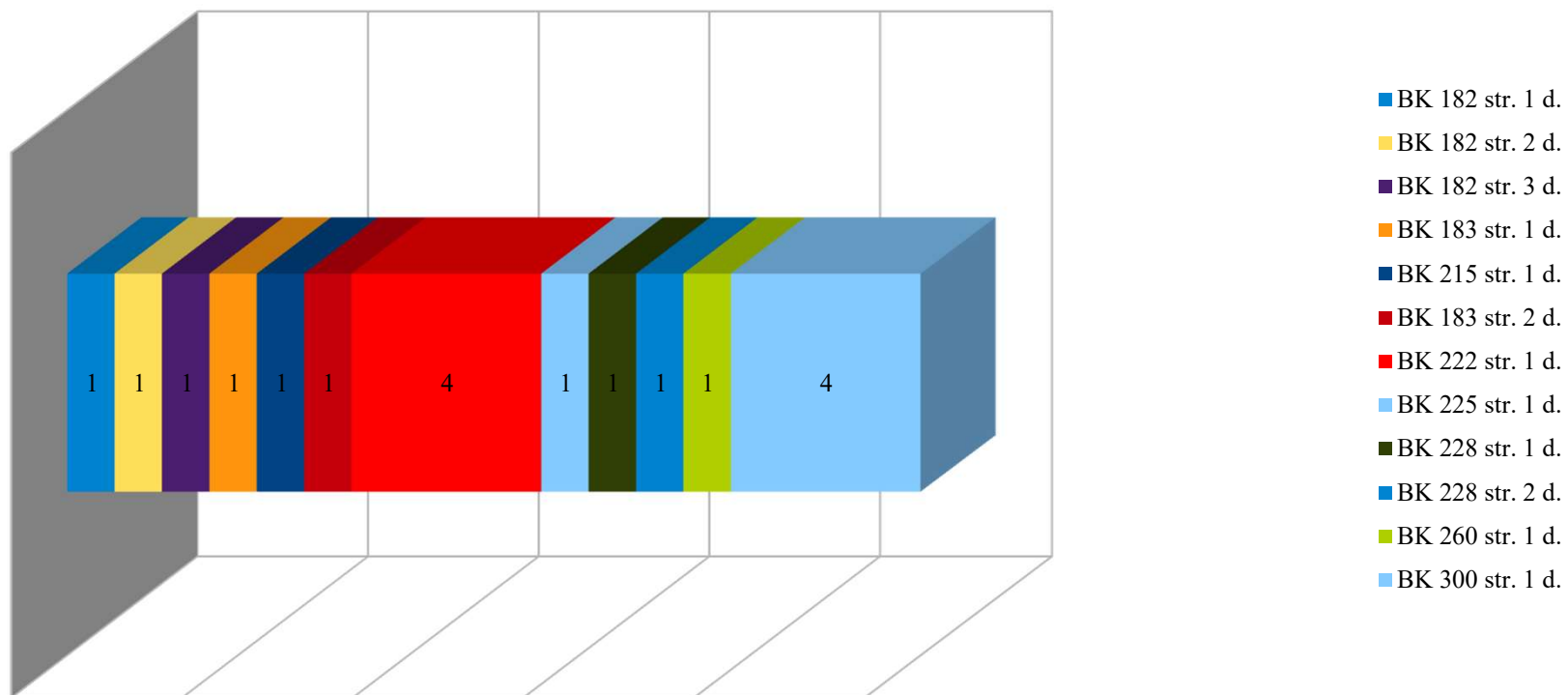
Pranešimuose pateiktos informacijos nagrinėjimo rezultatai 2023 m.

- Vertinama (sprendimai nepriimti)
- Atliekami ikiteisminiai tyrimai*
- Atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą
- Atlikus tarnybinį patikrinimą/tyrimą nustatyti pažeidimai
- Nustatyta, kad nėra pagrindo pradėti tyrimą
- Taikyta administracinė atsakomybė/poveikio priemonė
- Pateiktuose pranešimuose nurodyta informacija jau buvo išnagrinėta anksčiau
- Atsiėmė pranešimą
- Pranešimas nesuprantamo turinio
- Pateiktas išaiškinimas
- Pagal pateiktą informaciją atliekami stebėsenos veiksmai

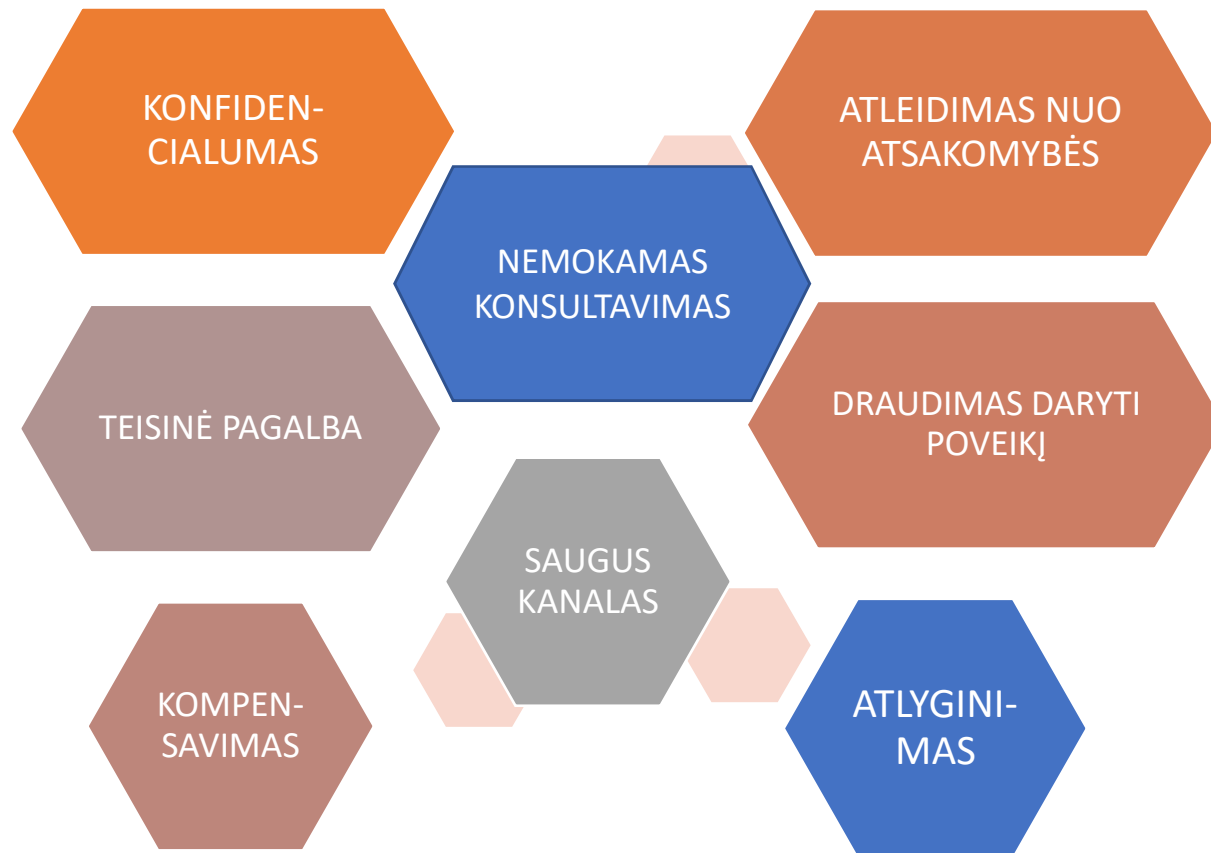

Pagal 2023 m. pateiktus pranešimus ikiteisminiai tyrimai atliekami dėl šių BK numatytų nusikalstamų veikų:

SKATINIMO IR PAGALBOS PRIEMONĖS

KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

Užtikrinamas nuo informacijos apie pažeidimą pateikimo momento, nepriklausomai nuo to ar suteikiamas pranešėjo statusas

Konfidencialumo užtikrinimas ne visuomet yra absoliutus

Konfidencialumas negali būti tapatinamas su anonimiškumu

PRANEŠĖJO STATUSĄ TURINČIAM ASMENIUI TAIKOMOS PRIEMONĖS

ATLYGINIMAS IR KOMPENSAVIMAS

ATLYGINIMAS

- 2020 metai - pateikti 2 prašymai. Išmokėta 19 000 eurų.
- 2021 metai – pateikti 3 prašymai. Tenkintas 1, išmokėta 5000 eurų.
- 2022 metai – išmokėta 10 000 eurų

KOMPENSAVIMAS

- 2020 metai - pateikti 3 prašymai, išnagrinėtas 1 prašymas. Išmokėta 1950 eurų
- 2021 metai- prašymų negauta, išmokėta 3700 eurų.

KONSULTAVIMO LINIJA PRANEŠĖJŲ APSAUGOS KLAUSIMAIS

Konsultavimo linija veikia darbo
dienomis nuo 8 iki 17 valandos

Konsultacijos nemokamos

Konsultuojami privatūs asmenys ir
įstaigos

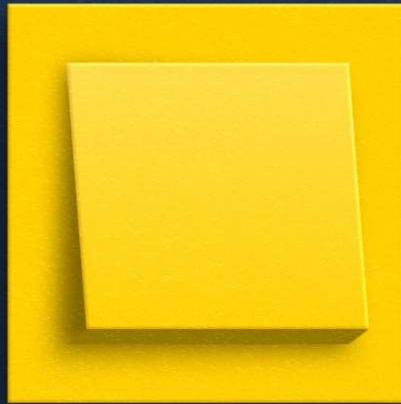
Skambinantys asmenys gali išlikti
anonimiški

Linijos numeris (8-5) 2662329

VIEŠINIMO KAMPANIJA

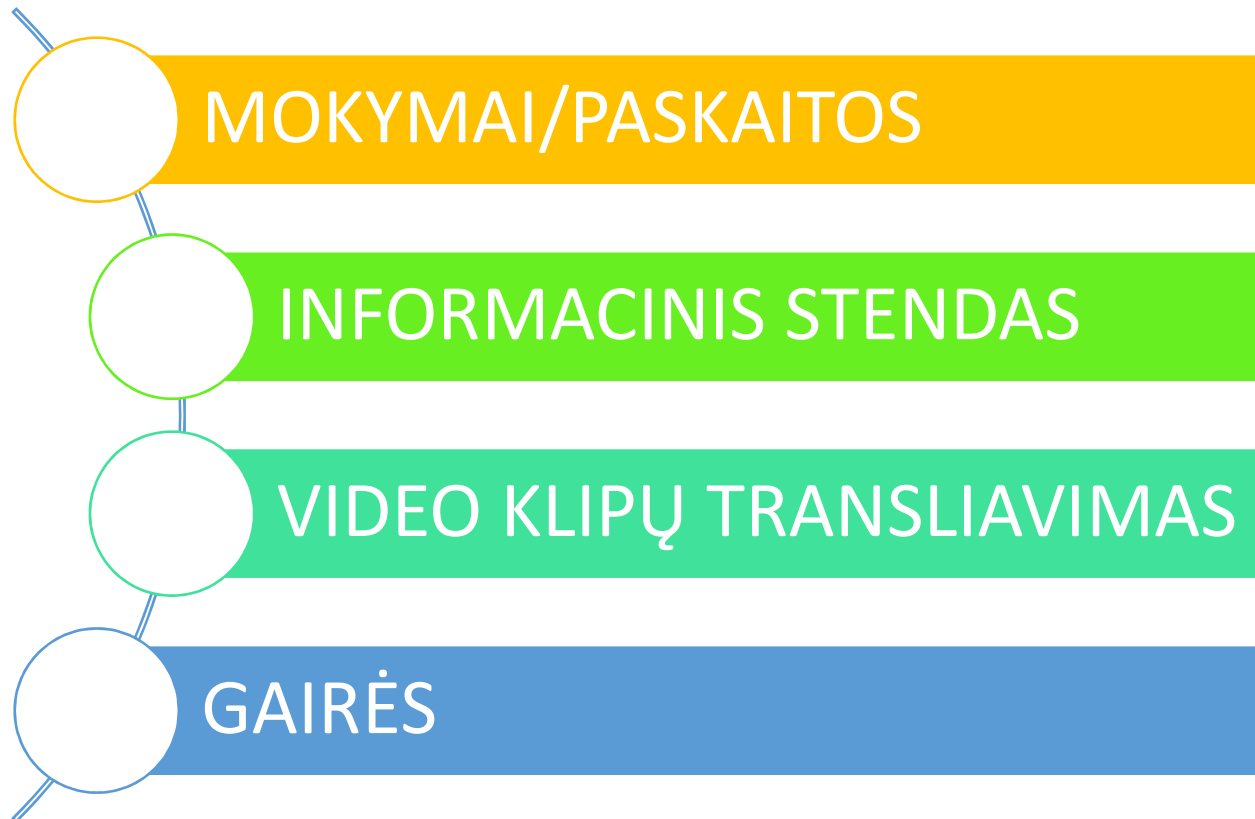
pranesktiesa.lt

$\frac{I}{O}$ TIESOS
JUNGIKLIS

GENERALINĖS PROKURATŪROS SIŪLOMOS VIDINIO KANALO VIEŠINIMO PRIEMONĖS

DĚKOJU UŽ DĚMESI

